

ἀποζημίωσιν τοῦ ἐναγομένου διὰ τῆς ἀξίας τοῦ ἡμίσεως κοπιαστικοῦ, δηλαδή ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ ἐφαρμόζει ἡ ἀπόφασις τὰ ἐπὶ μισιάρικον κρατοῦντα.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ. Περὶ τοῦ κοντετζιονᾶδο προικοσυμφώνου βλ. τὰ ὑπὸ τὴν ὑπ' ἀρ. 6 ἀπόφασιν ἐκτιθέμενα. Ὡς πρὸς τὸ μισιάρικον παράβαλε τὰ ὑπὸ τὴν ἀνωτέρω ὑπ' ἀρ. 13 ἀπόφασιν σημειούμενα. Ἐπίσης διατάσσει ἡ ἀπόφασις, ὅπως οἱ ἡρτημένοι καρποὶ τοῦ κτήματος ἀνήκουν εἰς ἀμφοτέρους τοὺς διαδίκους κατὰ τὰ περὶ κολληγίας κρατοῦντα. Ἐκ τῆς διατάξεως τῆς ἀποφάσεως περὶ καταβολῆς εἰς τοὺς ἐνάγοντας τοῦ ποσοῦ τοῦ πληρωθέντος ὑπ' αὐτῶν διὰ τὰ χαράτσια, συνάγεται ὅτι ὑπόχρεως εἰς τὴν πληρωμὴν τοῦ ἐγγείου φόρου δὲν ἦτο ὁ ἰδιοκτήτης, ἀλλ' ὁ κοπιαστής.

5. *πινάκιον* = μέτρον πρὸς προσδιορισμὸν ἐκτάσεως καλλιεργουμένης γῆς ἀναλόγως τοῦ πρὸς σπορὰν ἀπαιτουμένου σπόρου (Δ. ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΥ, Συμβολὴ εἰς τὴν ἔρευναν τῶν λαϊκῶν μέτρων καὶ σταθμῶν, εἰς *Ἑπετηρίδα Λαογραφικοῦ Ἀρχείου*, Ζ' (1953) (καὶ εἰς ἀνάτυπον), 66.

6. *παραγκαιρία* = Οἱ εἰς ὑποχρεωτικὴν ἀγρανάπαυσιν ὑποκείμενοι ἀγροί. (Πλειότερα βλ. Ι. ΒΟΓΙΑΤΖΙΔΟΥ, Κίμωλος, εἰς περιοδ. «*Ἀθηνᾶ*», ΛΕ' (1923), 118 ἐπ.).

7 - 8. *προχοχάρι* = τὸ ἔγγραφον τῆς συστάσεως τῆς προικός.

10. *ἐκουμαντάριζεν* = ἐκ τοῦ ἰταλ. *comandare*, ὀρίζω, διοικῶ.

10 - 11. *προυκοδιάβασι* = μεταδίδοις ὡς προικός.

12 - 18. *ἤτρωγεν, ἰῶτρωγεν* = ἐκαρποῦτο.

13. 19 - 20. *χαράσι* = χαράτσι. (Περὶ αὐτοῦ βλ. τὰ ὑπὸ τὴν ὑπ' ἀρ. 3 ἀπόφασιν εἰρημένα).

22. *ἔσι ἀντὶ ἔτσι*.

40

Αὐτὰ Μ. 5. Πρωτότυπον. Ἀπόφασις Ἐπιτρόπου Μυκόνου τῆς 8 Ἰανουαρίου 1694.

Διάδικοι. Γεώργης Ἀρτακηνὸς — Τζαννῆς Μαλτέζος ὡς ἐνασκῶν τὴν πατρικὴν ἐξουσίαν ἐπὶ τοῦ ἀνηλίκου τέκνου του

Διεκδίκησις κληρονομίας.

Εἰς δόξαν Χριστοῦ, ἀμὴν. 1694 Γεναρίου 8. Μύκονο.

||² Τὴν σήμερον ὁ ἐβγενέστατος ἀφέν|της| Γιαννάκης Ὁστοβίκης, ἐπίτροπος καὶ κριτῆς Μυκόνου, ||³ ἐρχόμενος εἰς τὴν ἀκρόασιν τῆς ἐξέφλησις τῆς διαφορᾶς γενομένης ἀνάμεσα ||⁴ εἰς τὸν Γεώργη Ἀρτακηνὸ καὶ Τζαννῆ Μαλτέζο ὡς ἐπιτροπικὸς τοῦ παιδίου του τὴν πάρ||⁵τη. Ἀφορμὴ διὰ τὸ πρᾶμα τοῦ ποτὲ Πέρρου, υἱὸς τοῦ ἄνωθεν Γεώργη, στάμπιλε καὶ μό||⁶μπιλε, τὸ ὁποῖο ἦταν ἀδελφομοίριν του ἀπὸ τὸ προυκὶ τῆς μάννας του. Καὶ ἐπειδὴ τοῦ ||⁷ ἄνωθεν ποτὲ Πέρρου νὰ ἦτυχεν ἀφνήδιος θάνατος καὶ ἐπόθανεν ἀδιάταγος, ||⁸ τὴν σήμερον πρετεντέροντας οἱ ἄνωθεν ἕνας περ τοῦ ἄλλου,

ποῖος νὰ κληρονομήσῃ||⁹ τὸ ἀδελφομοῖρι τὸ κουντεσενᾶδο τοῦ ἄνωθεν ποτὲ Πέρρου, γῆ ὁ ἄνωθεν Γεώργης, ὡς||¹⁰ κύρης ποὺ εἶναι, γῆ ὁ ἄνωθεν Τζαννῆς διὰ ὄνομα τοῦ παιδίου, ὅπου ἔχει μὲ τὴν πρῶ||¹¹ τὴν του γυναῖκα, ὡς ἀνιψιὸς ποὺ εἶναι καὶ πρεζεντάροντας τὸ προκοσύμφωνόν του||¹² ὁ ἄνωθεν Γεώργης, ὅπου εἶχεν μὲ τὴ ποτὲ Κατερίνα, μάννα τοῦ ἄνωθεν ποτὲ Πέρρου,||¹³ καμωμένο στοὺς 1668 Ἰουλίου 30, εἰς τὸ ὅποιο φαίνεται πὼς εἶναι κουντεσενᾶδο, ἃ δὲν ἔ||¹⁴ θελαν ἔχουν κληρονόμοι, νὰ παγαίνουν τὰ πράματα εἰς τοὺς πλείο προθίμους ἐδικούς.||¹⁵ Διὰ τοῦτο ἡ ἄνωθεν δικαιοσύνη γροικῶντας τὰ δικαιώματα τῶν ἀμφοτέρων καὶ θεω||¹⁶ ρῶντας τὸ ἄνωθεν προκοσύμφωνον κουντεσενᾶδο, τὸ ὄνομα τῆς ἀγίας Τριάδος, κρά||¹⁷ ζει ἀπὸ τὸ ὅποιο καὶ τὰ ἐξῆς, κρίνει καὶ ἀποφασίζει τὰ ἄνωθεν πράματα, ἡγουν||¹⁸ |τὰ κουτεσενᾶδα|, τὴν πάρτην τοῦ ἄνωθεν ποτὲ Πέρρου, νὰ εἶναι τοῦ Τζαννῆ τοῦ παιδίου, ὅπου ἔχει μὲ τὴν ἀ||¹⁹ δελφῇ τοῦ ἄνωθεν ποτὲ Πέρρου, ὡς καθὼς καὶ ὁ ἴδιος ποτὲ Πέρρος τὰ εἶχεν γραμμέ||²⁰ να εἰς τὸ προχοχάρτι τῆς ἀδελφῆς του τῆς Βερώνας, καμωμένο στοὺς 1688 Ὀκτωβρίου 25.||²¹ μὲ τοῦτο ἐπειδὴ καὶ δὲ φαίνεται, πὼς δὲν ἐζωοθρέφουντον εἰς τῆς ἀδελφῆς του ἐκεῖνον τὸ λί||²² γον καιρόν, ὅπου ἤζησεν, καθὼς τὸ εἶχεν γραμμένο στὸ ἴδιο προχοχάρτι τῆς ἀδελφῆς,||²³ μὰ εἶχεν τὴν ἔννοιαν τοῦ ὁ κύρης του ζῶντας του, καὶ καθὼς φαίνεται καὶ εἰς τὸν θάνατόν του||²⁴ ἤρχεψεν νὰ δουλεύῃ τὴν ψυχὴν του, διὰ τοῦτο νὰ τυχαίνῃ νὰ τελειώνῃ τὴν δούλεψιν τῆς||²⁵ ὁμοίας ψυχῆς ὁ ἄνωθεν Γεώργης, ὁ κύρης του, καθὼς ἤρχεψεν, καὶ νὰ παίρνῃ ἀπὸ τὰ ἄνω||²⁶θεν πράματα τοῦ ποτὲ Πέρρου ἐκεῖνο ποὺ νὰ εἶναι ὀρδινάριο διὰ τὴν δούλεψιν τῆς ὁμοί||²⁷ας ψυχῆς, τὸ δὲ ἐπίλοιπο πρᾶμα τοῦ ἄνωθεν ποτὲ Πέρρου, στάμπιλε μόμπιλε, νὰ εἶναι||²⁸ ἐλεύθερο, δίχως ἔγνοια ψυχῆς τοῦ ὁμοίου παιδίου τοῦ Τζαννῆ. Ἐσι ἔκρινεν καὶ ἐποφάσισεν||²⁹ καὶ θέλει γράφει καὶ ὑπὸ χειρός του.

||³⁰ Γιαννάκης Ὁστοβίκης ἐπίτροπος καὶ <κ>ριτῆς Μυκόνου βεβαιώνω τὰ ἄνωθεν.

||³¹ Ἰωάννης Χαδεμένος καντζηλλιέρης.

⁴ ἀρτακηνο||³⁰ γηαννακίς οστοβικίς επητροπος κεριτής μικονου βεβεονο τα ανωθεν||³¹ ιω(αννης) χαδεμενος καντζηληερης.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΝ. Ὁ ἐνάγων διεξεδίκει τὴν κληρονομίαν τοῦ ἀδιαθέτου ἀποβιώσαντος υἱοῦ του Πιέρρου κατὰ τοῦ ἐγγονοῦ του, τέκνου τῆς προαποβιωσάσης θυγατρὸς του καὶ ἀμφιθαλοῦς ἀδελφῆς τοῦ Πιέρρου. Ἐγεννήθη, δηλαδή, τὸ ζήτημα, ἐὰν τὸν Πιέρρον θὰ ἐκληρονόμει ὁ πατήρ του ἢ, τοῦναντίον, τὸ τέκνον τῆς προαποβιωσάσης ἀδελφῆς του. Ἡ διεκδικουμένη κληρονομία τοῦ Πιέρρου ἦτο ἀρχικῶς προῖξ κοντετζιονάδα ἢ, μᾶλλον διπλοκοντετζιονάδα τῆς μητρὸς του καὶ συζύγου τοῦ ἐνάγοντος, ἥτις εἶχε κληρονομηθῇ ἐξ ἴσου παρὰ τῶν τέκνων της, τοῦ Πιέρρου καὶ τῆς ἀδελφῆς του, ἥτις τῆς μητρὸς τοῦ ἐναγομένου. Διὰ τῆς ἀποφάσεως ἀναγνώ-

ρίζεται ὡς κληρονόμος τοῦ Πιέρρου ὁ ἐναγόμενος ἀνεψιός του, καὶ ὄχι ὁ ἐνάγων πατήρ του. Καὶ τοῦτο διὰ τοὺς ἐξῆς λόγους: Ἀφ' ἐνὸς μὲν, διότι τὸ προικοσύμφωνον τῆς συζύγου τοῦ ἐνάγοντος ἦτο κοντετζιονάδο, δηλονότι ἡ προίξ τῆς ἔδει ἀπαιτήτως νὰ περιέλθῃ εἰς τὰ τέκνα τῆς ἢ, ἄλλως, τοὺς πλησιεστέρους συγγενεῖς τῆς. Ἀφ' ἑτέρου δέ, καθόσον, ἐπιπροσθέτως, ὁ υἱός τῆς Πιέρρος, ὁ κληρονομούμενος, τὸ ἀδελφομοίριον, ἦτοι τὸ μερίδιόν του ἐπὶ τῆς ἐν λόγῳ κληρονομίας τῆς μητρὸς του, εἶχε συστήσῃ ὡς προῖκα ἐπίσης κοντετζιονάδα εἰς τὴν ἀδελφήν του ταύτην, ἣτις ἔδει κατὰ νόμον νὰ περιέλθῃ εἰς τὸν ἐναγόμενον υἱόν τῆς. Οὕτως ἐν προκειμένῳ, ἑκάτερος ἐκ τῶν λόγων τούτων ἐστήριζεν αὐτοτελῶς τὸ κληρονομικὸν δικαίωμα τοῦ ἐναγομένου ἐπὶ τῆς κληρονομίας τοῦ Πιέρρου. Ἐπειδὴ ὁμοῦς ὁ Πιέρρος εἶχε συστήσῃ τὴν πρὸς τὴν ἀδελφήν του προῖκα τοῦ ἀδελφομοιρίου του ὑπὸ τὸν ὄρον, ὅπως τὸν διατρέφῃ, αὕτη ὁμοῦς δὲν τὸν διέτρεφεν, ἀλλ' ἔπρατε τοῦτο ὁ πατήρ του, ὁ ὁποῖος ἐπὶ πλέον ἤρχισε νὰ κάμνῃ καὶ τὰ «*ψυχικά*» του, ὁρίζεται ὑπὸ τῆς ἀποφάσεως, ὅπως ἐξακολουθήσῃ ὁ ἐνάγων νὰ κάμνῃ τὰ ψυχικά, κρατῶν δι' αὐτὰ ἐκ τῆς κληρονομίας τοῦ Πιέρρου τὸ κατὰ τὴν συνήθειαν ὠρισμένον ποσόν, μόνον δὲ ἡ ὑπόλοιπος κληρονομία νὰ δοθῇ εἰς τὸν ἐναγόμενον, ὅστις ὁμοῦς ν' ἀπαλλαγῇ πάσης φροντίδος καὶ δαπάνης διὰ τὰ ψυχικά ταῦτα.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ. Περὶ τῆς διπλοκοντετζιονάδα προικὸς βλ. τὰ ὑπὸ τὴν ὑπ' ἀρ. 6 ἀπόφασιν εἰρημένα. Τὰ «*ψυχικά*», ἦτοι αἱ δαπάναι διὰ λειτουργίας καὶ μνημόσυνα ὑπὲρ τῆς ψυχῆς, ὡς καὶ αἱ χάριν ψυχικῆς σωτηρίας καταλείψεις δι' ἐλεημοσύνας ἢ ὑπὲρ ἄλλων ἀγαθοεργῶν ἢ λατρευτικῶν σκοπῶν, καθωρίζοντο κατὰ κανόνα ἐπὶ Τουρκοκρατίας διὰ διατάξεων τελευταίας βουλήσεως ἢ διὰ δωρεῶν, καλουμένων ἀφιερώσεων ἢ ψυχικῶν (ΣΤ. ΜΑΝΕΣΗ, ἐνθ' ἀν., 83 ἐπ.), ἢ καὶ δι' ἄλλων δικαιοπραξιῶν (βλ. ὑπ' ἀρ. 44 ἀπόφασιν), ὅποτε κατωνομάζετο συνήθως καὶ τὸ πρόσωπον, τὸ ὁποῖον ὤφειλε νὰ μεριμνήσῃ περὶ αὐτῶν. Ἐὰν ὁ ἀποθανὼν ἐξ οἴουδ' ἂν ποτε λόγου δὲν εἶχε λάβῃ πρόνοιαν περὶ αὐτῶν, ὑπῆρχε συνήθεια σταθερά, καθ' ἣν οἱ κληρονόμοι του, ἐκ διαθήκης ἢ ἐξ ἀδιαθέτου, εἶχον νόμιμον ὕποχρέωσιν νὰ μεριμνήσουν περὶ τῶν ψυχικῶν, διὰ τὰ ὁποῖα ἔπρεπε νὰ ἐξοδευθῇ ὠρισμένον ὑπὸ τῆς συνηθείας ποσόν, ἀνάλογον, προφανῶς, πρὸς τὴν περιουσιακὴν κατάστασιν καὶ τὴν κοινωνικὴν θέσιν τοῦ ἀποθανόντος. Εἰς τί συνίσταντο τὰ ὑποχρεωτικὰ ταῦτα ψυχικά, δὲν προκύπτει σαφῶς ἐκ τῶν ἐγγράφων. Φαίνεται ὁμοῦς ὅτι, ἐκτὸς τῆς κηδείας, ἦσαν λειτουργίαι, μνημόσυνα, μνημονεύσεις κατὰ τὴν ὥραν τῆς προσκομιδῆς ἐν τῇ προθέσει (πρόθεσις) (βλ. ὑπ' ἀρ. 45 καὶ 47 ἀποφάσεις), ἴσως δὲ καὶ ἐλεημοσύναι πρὸς πτωχοὺς, προκειμένου περὶ εὐπορούντων. Ἐννοεῖται, ὅτι αἱ διὰ τὰ «*ψυχικά*» ταῦτα συνήθειαι τῆς Μυκόνου ἦσαν τελείως ξέναι πρὸς τὰ περὶ ψυχικῆς σωτηρίας νομοθετή-

ματα (περὶ ὧν ἔρα τὰ ὑπὸ τὴν ὑπ' ἀρ. 26 ἀπόφασιν σημειούμενα), συνεδέοντο δὲ ἀμέσως καὶ ἦσαν συνέχεια τῶν περὶ αὐτῶν βυζαντινῶν συνηθειῶν. Περὶ ψυχικῶν, Γ. ΜΑΡΙΔΑΚΗ, Τὸ Ἀστικὸν δίκαιον κλπ. ἐνθ' ἀν., 273 ἐπ., Ι. ΒΙΣΒΙΖΗ, Ναξιακά κλπ. ἐνθ' ἀν., 146 ἐπ. καὶ Γ. ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΥ, Νομικὰ ἐγγράφα Σίφνου, ἐνθ' ἀν., 423 ἐπ. Εἰς τὰ Ναξιακά, ἐνθ' ἀν., δὲν ὑποστηρίζω, ὡς ἀναφέρει ὁ Γ. ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΣ, ἐνθ' ἀν., ὅτι τὸ ἀμετάκλητον τοῦ ψυχικοῦ ἐν Νάξῳ εἶχε φραγκικὴν τὴν καταγωγὴν, ἀλλ' ἀπλῶς διαπιστῶ τὴν ὁμοιότητα ἐν τούτῳ μεταξὺ τῶν κρατούντων ἐν Νάξῳ καὶ ἐν Ἰταλίᾳ). (Παραδείγματα ψυχικῶν εἰς βυζαντινὰς διαθήκας πρὸς εἰς Κ. ΑΜΑΝΤΟΥ, Περὶ τῶν βυζαντινῶν διαθηκῶν, ἐν ἀνατύπῳ ἐκ τῶν Πεπραγμένων τοῦ Θ' Διεθνoῦς Βυζαντινολογικοῦ Συνεδρίου Θεσσαλονίκης, Τόμ. Β', Ἀθῆναι, 1955).

21. ἐζωοθρέφουντον = διατρέφοντο.

26. ὁρδινάριο = ἐκ τοῦ ἰταλ. ordinario, σύνγηθες.

27. σιάμπιλε = ἐκ τοῦ ἰταλ. stabile, ἀκίνητος περιουσία.

27. μόμπιλε = ἐκ τοῦ ἰταλ. mobile, κινητὴ περιουσία.

41

Λυτὰ Μ. 5. Πρωτότυπον. Ἀπόφασις Ἐπιτρόπων Μυκόνου τῆς 5 Μαΐου 1694.

Διάδικοι. Βασιλική, ἀνδραδέλφη τοῦ ἐναγομένου, καὶ ὁ υἱὸς τούτου — Ἰωάννης τοῦ Τριαντάφυλλου.

Μετάθεσις χρέους.

Εἰς δόξαν Χριστοῦ, ἀμὴν. 1694 Μαγίου 5.

||² Τὴν σήμερον ὁ ἐβγενέστατος ἀφέν|της| Ἀντώνης Πετρῆς καὶ ἐβγενέστατος ἀφέν|της| Γιαννάκης Ὁστο||³βίκης, ἐπίτροποι καὶ κριτᾶδες τῆς νήσου Μυκόνου, ἐρχόμενοι εἰς τὴν ἀκρόασιν τῆς δι||⁴αφορᾶς γενομένης ἀνάμεσα εἰς τὸν Ἰωάννη τοῦ Τραντάφυλλου καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος ἡ κουνιάδα||⁵ του ἡ Βασιλικὴ καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἄνωθεν Ἰωάννη, πρετεντέροντας κάποιοι χρεωφελέτες νὰ πλε||⁶ρωθοῦν ἀπὸ τὴν ἄνωθεν Βασιλικὴν κάποιο χρέη, ὅπου ἡ ἀδελφὴν της ἡ ποτὲ Ἐρήνη,||⁷ γυνὴ τοῦ ἄνωθεν Ἰωάννη, εἶχεν κάμει· ἀκόμα κρατῶντας οἱ ὅμοιοι χρεωφελέτες καὶ τὸ πρᾶ||⁸μα τῆς ὁμοίας Ἐρήνης. Καὶ τὴν σήμερον ὁ υἱὸς του τοῦ ἄνωθεν Ἰωάννη πρετεντέροντας τὸ σι||⁹δεροκέφαλο ὡς γυναικοπρούκι τῆς μάννας του, ποὺ εἶναι τόσο τὸ πρᾶμα, ὅπου οἱ χρεωφελέ||¹⁰τες τοῦ βχστοῦν, ὡσὰν καὶ τὸ ἐπίλοιπο, ὅπου εἰς τὸ προκοσύμφωνον τῆς μάννας του φαίνεται· καὶ||¹¹ ἡ ἄνωθεν Βασιλικὴ πρετεντέροντας νὰ πλερώσῃ ὁ ἄνωθεν Ἰωάννης τὰ ὅσα ἐχρειώθην||¹² ἡ γυναικὴν του, ἡ ποτὲ ἄνωθεν Ἐρήνη, κατὰ τὴν διαθήκη, ὅπου εἰς τὴν ἀρρωστίαν||¹³ της ἀτὴ της ἤκαμεν ἡ ὁμοία Ἐρήνη στοὺς 1694 Φλεβαρίου 9, τὴν ὁποίαν ἡ ἄνωθεν||¹⁴ Βασιλικὴ τὴν ἐπρεζεντάρει τὴν σήμερον τῶν ἄνωθεν ἀφεντῶν. Μιλῶντας τὰ δικαιώ||¹⁵ματά τωνε, παρὸν καὶ τὰ δύο μέρη. Καὶ οἱ ἄνωθεν ἀφέντες καταλεπτῶς καὶ μὲ μεγάλην||¹⁶ στόχασιν γροικῶντας τὰ ὅσα ἐμίλη-